

Sposób na smog! Wspólnie damy radę

2019-08-28

Krakowianie od wielu lat walczą o poprawę jakości powietrza. Już od 1 września w mieście będzie obowiązywał zakaz palenia drewnem i węglem. Co do tej pory udało się zdziałać w stolicy Małopolski i co jeszcze możemy zrobić? Zapraszamy do lektury i wspólnych starań o czyste powietrze.

Tadeusz Mordarski

Ramię w ramię: mieszkańcy, przedsiębiorcy, studenci i pracownicy krakowskich firm oraz władze miasta walczą o czyste powietrze, o zdrowie dla siebie i dla swoich dzieci, o komfort swobodnego oddychania. Wprowadzany od 1 września zakaz palenia w Krakowie drewnem i węglem to kolejna z metod walki o czyste powietrze.

Poprawienie jego jakości jest jednym z priorytetów władz Krakowa. Zanieczyszczenia mają przecież negatywny wpływ nie tylko na zdrowie, lecz także na komfort życia mieszkańców. Nasze miasto z wielu powodów jest narażone na wysokie stężenia zanieczyszczeń, a jednym z głównych czynników mających wpływ na stan powietrza są warunki atmosferyczne, w tym inwersja termiczna, słabe przewietrzanie i duża wilgotność. Nie bez znaczenia jest też to, że Kraków leży w dolinie. Na te zjawiska nie mamy wpływu, ale na szczęście nawet pomimo tych niekorzystnych okoliczności wiele możemy zrobić, by polepszyć stan powietrza. I takie wyzwanie od lat podejmują krakowianie. Walczą o zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, choćby wymieniając piece na ogrzewanie ekologiczne. Bez takiej postawy mieszkańców byłoby o wiele trudniej zmieniać świat na lepszy. Co udało się nam zrobić do tej pory?

Program Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE)

Przez lata był głównym sposobem na poprawę jakości powietrza w mieście – w jego ramach mieszkańcy otrzymywali dotacje celowe na zmianę instalacji grzewczej w domach. Dzięki działaniom prowadzonym w latach 2012–2018 udało się uniknąć spalania na terenie Krakowa nawet 330 tys. ton węgla. Pociąg towarowy wiozący tę ilość miałby ok. 110 km długości – to prawie tyle ile wynosi odległość z Krakowa do Gliwic! W wyniku likwidacji palenisk prowadzonych w ramach PONE rocznie do atmosfery nie trafia ok. 1,3 mln kg pyłów.

45 tys. wymienionych pieców. Wspólny sukces mieszkańców i Krakowa!

Te dane robią wrażenie. Zaangażowanie wielu krakowian przyczynia się do poprawy jakości życia nas wszystkich. Dzięki dobrym decyzjom i szybkiemu działaniu mieszkańców miasta oddychamy coraz mniej zanieczyszczonym powietrzem. Wnioski o dotacje można było składać do końca czerwca – tylko do połowy lipca tego roku udzielono dopłat do likwidacji blisko 4400 palenisk węglowych. Rozliczanie dotacji trwa, a ostateczna liczba zlikwidowanych w tym roku palenisk będzie znana na koniec grudnia. Podkreślmy, że Kraków wspiera mieszkańców w wymianie palenisk węglowych na proekologiczne systemy grzewcze już od 1995 r.

Zakończenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji wcale nie oznacza końca pomagania krakowianom. Z myślą o uboższych mieszkańcach, ponoszących w wyniku zmiany systemu grzewczego większe koszty ogrzewania lokalu, uruchomiony został Lokalny Program Ośłonowy.

Wzmocniony monitoring jakości powietrza

Wpływ decyzji Miasta i zachowań mieszkańców na jakość powietrza jest cały czas kontrolowany. Bada go coraz więcej i coraz nowocześniejszych urzędów. W latach 2015, 2016 i 2018 Gmina Miejska Kraków zakupiła specjalistyczny sprzęt do pomiaru jakości powietrza, dzięki czemu powstało pięć nowych stacji monitoringu.

Dobra atmosfera zmian

Udowadniamy całej Polsce, że poprawa jakości powietrza wynika przede wszystkim z edukacji mieszkańców. Gmina Miejska Kraków jest jednym z partnerów projektu zintegrowanego LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego – Małopolska w zdrowej atmosferze”.

Wykwalifikowani doradcy energetyczni prowadzą spotkania m.in. z mieszkańcami i instalatorami systemów grzewczych, podczas których przybliżają funkcjonowanie programów prowadzonych przez miejski Wydział ds. Jakości Powietrza. Organizowane są pikniki i różne imprezy, których uczestnicy mogą uzyskać wiele cennych i konkretnych wskazówek. Mieszkańcy otrzymują materiały informacyjne na temat ochrony powietrza. Odbywają się quizy, gry, zabawy zręcznościowe i edukacyjne dobrane do wieku uczestników. Dotychczas doradcy energetyczni uczestniczyli w ponad 40 wydarzeniach.

Dodatkowe korzyści dla mieszkańców

Doradcy energetyczni, którzy służą swoją wiedzą mieszkańcom Krakowa, prowadzą również niezwykle ważną dla portfeli krakowian akcję. W sezonie grzewczym za pomocą kamery termowizyjnej badają budynki jednorodzinne na terenie Gminy Kraków – sprawdzają przyczyny strat ciepła w naszych domach. Kontrolują stan izolacji termicznej oraz szczelność stolarki i szukają wszelkich wad instalacji grzewczych. Dokonanie niezbędnych napraw i modernizacji pozwala zaoszczędzić pieniądze. Dotychczas doradcom udało się sprawdzić 152 nieruchomości.

Kapitan Powietrze w akcji!

Od kwietnia do czerwca tego roku w krakowskich placówkach edukacyjnych odbywały się warsztaty edukacyjne z Kapitanem Powietrze – to postać przypominająca superbohaterów z kreskówek, którą najmłodszy mieszkańcy bardzo polubili. Spotkania pełne cennej wiedzy, ale i zabawy zorganizował Wydział ds. Jakości Powietrza. W czasie warsztatów dzieci dowiedziały się, czym jest smog i dlaczego jest groźny dla naszego zdrowia, skąd biorą się zanieczyszczenia powietrza oraz co możemy zrobić, aby je ograniczyć. W zajęciach wzięło już udział ponad 1200 uczniów z krakowskich przedszkoli i szkół podstawowych.

Cel? Zeroemisyjny Kraków!

Zdrowe i czyste miasto z zerową emisją CO₂ w 2030 r. to trudny do osiągnięcia cel, który stawiają sobie władze siedmiu europejskich metropolii. Kraków przystąpił do projektu współtworzonego z EIT Climate-KIC i firmą Pracownia Miejska. O czyste powietrze walczymy

wspólnie z Amsterdamem, Edynburgiem, Malmö, Mediolanem, Leuven i Orleanem. W działaniach w ramach projektu uczestniczyć będą mieszkańcy miast, organizacje pozarządowe, eksperci i przedsiębiorstwa.

- Jesteśmy dumni z tego, że Kraków jest jednym z pierwszych miast, które przystąpiły do tego ogólnoeuropejskiego programu, wspierającego dążenia miast do osiągnięcia neutralności klimatycznej. Uwarunkowania historyczne, duża zależność kraju od węgla, założenia polityki krajowej czynią to wyzwanie ekstremalnie trudnym. Jednak warto je podjąć, bo Kraków jest miastem innowacji, liderem w wielu dziedzinach jak choćby poprawa jakości powietrza czy gospodarka odpadami. Jest szansa na wypracowanie w Krakowie rozwiązań, które mogą być powielane w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej, gdzie występują podobne uwarunkowania i problemy jak u nas – mówi wiceprezydent Andrzej Kulig.

Projekt przygotowany przez Pracownię Miejską, Miasto Kraków i EIT Climate-KIC przewiduje długofalową współpracę. Zakłada on dziesięcioletnie partnerstwo, w ramach którego planowane są: wypracowanie strategii, innowacje i pilotaże, a także realizacja projektów, programów i polityk, opartych o rozwiązania dostępne przy aktualnych możliwościach technologicznych.

Miejscy radni powołali tego lata również nową jednostkę miejską – Klimat-Energia-Gospodarka Wodna. Zajmie się ona m.in. budową i utrzymaniem systemu odwodnienia miasta, ochroną przeciwpowodziową, inwestycjami w odnawialne źródła energii i rozbudową sieci komórkowej 5G. Kraków wytycza drogę, którą w przyszłości będą mogły pójść inne miasta, również europejskie, zmagające się z powszechnym problemem zanieczyszczeń powietrza. Razem osiągniemy cel!

Lokalny program osłonowy dla osób, które poniosły zwiększone koszty grzewcze lokalu związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na jeden z systemów proekologicznych:

rok	liczba gospodarstw	kwota udzielonej pomocy	przeciętna kwota pomocy na gospodarstwo domowe
2014	80	46 901,00 zł	586,00 zł
2015	312	282 924,00 zł	907,00 zł
2016	953	887 239,00 zł	930,00 zł
2017	1973	1 914 941,00 zł	971,00 zł
2018	2730	3 635 404,00 zł	1 331,65 zł
I-IV 2019	1964	2 737 071,31	1 393,62 zł

Od 1 września - w Krakowie zmiany

Warto wiedzieć, co oznaczają nowe przepisy. Kary za złamanie zakazu palenia węglem i drewnem w mieście są wysokie: to mandat do 500 zł, a nawet grzywna do 5000 zł, jeśli mandatu nie przyjmujemy.

O czym muszą pamiętać krakowianie?

Zakaz oznacza, że nie można palić węglem i drewnem w kominkach. Dopuszczone będzie stosowanie wyłącznie: gazu ziemnego wysokometanowego lub zaazotowanego (w tym skroplonego gazu ziemnego), propan-butanu, biogazu rolniczego lub innego rodzaju gazu palnego oraz lekkiego oleju opałowego.

Nie będzie można korzystać z umiejscowionych na stałe w ogrodach ciężkich grillów, np. murowanych. Studentów i miłośników kiełbasek oraz kurczaków uspokajamy – będzie można używać przenośnych, lekkich grillów, rusztów i rożna, z których korzysta się sezonowo. W rozumieniu przepisów nie są one „instalacją”.

O czym muszą wiedzieć restauratorzy?

Urządzenia, które działają sezonowo w punktach przenośnej gastronomii, nie są stacjonarne, a więc nie są instalacją. W rozumieniu przepisów będą mogły być stosowane.

Urządzenia działające w punktach gastronomicznych przez cały rok, funkcjonujące niezmiennie w tym samym miejscu oraz urządzenia umiejscowione na stałe jak np. ciężkie grille ogrodowe są instalacjami. W myśl przepisów nie będzie zatem można ich stosować, z wyjątkiem sytuacji, gdy instalacja objęta jest obowiązkiem uzyskania pozwolenia lub zgłoszenia (art. 96 ust. 8 ustawy POŚ).

Piece przystosowane do obsługi powyżej 500 osób na dobę należy zgłosić organowi ochrony środowiska, czyli prezydentowi Krakowa. Tylko tego typu instalacje stosowane w gastronomii, których zgłoszenie zostanie przyjęte, wyłączone będą z obowiązującego od 1 września 2019 r. zakazu.

Jeśli chodzi o mniejsze piece, stosowane w gastronomii przystosowanej do obsługi poniżej 500 osób na dobę, kwestie te regulowane są rozporządzeniami ministra środowiska z 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia, w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia oraz art. 96 ust. 8 ustawy Prawo Ochrony Środowiska.

O czym muszą pamiętać rolnicy?

Zakaz wprowadza brak możliwości eksploatacji instalacji energetycznych zainstalowanych w szklarniach, z wyjątkiem instalacji objętych obowiązkiem zgłoszenia lub pozwolenia na emisję. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia, nie są nim objęte (a więc ich użytkownicy muszą dostosować się do uchwały antysmogowej):

- instalacje energetyczne o mocy do 1 MW,
- instalacje inne niż energetyczne o mocy do 0,5 MW,
- instalacje do suszenia owoców, warzyw, zboża, innych płodów rolnych lub leśnych w ilości do 50 ton,
- instalacje do przechowywania owoców, warzyw, zboża innych płodów rolnych lub

- leśnych – w ilości do 50 ton,
- instalacje do chowu lub hodowli zwierząt niezaliczonych do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

O czym muszą wiedzieć wszyscy? Będą kontrole

W sezonie grzewczym 2019/2020 planuje się przeprowadzenie ponad 4,5 tys. kontroli. Specjalnie powołany do tego zespół sprawdzi:

- domowe instalacje grzewcze: kotły, piece i kominki,
- instalacje energetyczne zainstalowane na terenach, gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza, m.in. działalność wytwórcza w rolnictwie,
- instalacje inne niż energetyczne, np. piece piekarnicze,
- instalacje stosowane w gastronomii, np. piece do pizzy, grille,
- grille, różna, ruszty, wędzarnie używane przez mieszkańców.

Kontrole rozpoczną się z dniem wejścia w życie nowych przepisów, czyli 1 września.